

PASKUTINIS DANUTĖS
NASVYTYTĖS —
ŠOKĖJOS
PASIRODYMAS
MEMMINGENE 1947
VASARĄ

Po koncerto:

Vytautas Valiukas, pianistė
Horta Wieser, Danutė
Nasvytytė ir Salomėja
Nasvytytė.
Nuotrauka K. Daugelas.

kūrybingiausio gyvenimo laikotarpio pabaiga.

Besiartinant antrajai okupacijai, tuo tragišku mūsų visos tautos metu, lūžo ir kiekvieno asmenišką gyvenimą. Danutei ir didžiūnai jos mokinių teko palikti Lietuvą. 1943 m. rudenį ištekėjusi už talentingo violisto Stasio Gabriolavičiaus, Danutė su visa šeima nuklydo į Dresdeną, kur karo nublokšta gyveno dėdės Stepono Nasvyčio šeima. Stasiui Gabriolavičiui trumpą laiką teko groti Dresdeno Filharmonijos orkestre. Deja, kaip ir visus kitus lietuvius pabėgėlius, Arbeitsamtas jį greitai privertė pereiti dirbti į ginklavimosi industriją. Danutei tęsti savo darbą nebuvo jokių sąlygų. Porą kartų ji dalyvavo mišriuose lietuvių pabėgėlių koncertuose Dresdene. Frontui besitartinant, ji buvo viena iš iniciatorių suorganizuoti lietuviams tremtiniams išvežti iš supamo miesto traukinį, kas pavyko didžiojo Dresdeno bombardavimo išvakarėse. Iš visos Danutės šeimos tuo traukiniu tepasinaudojo tik dr. Nasvytis, su dalimi mantos išsiųstas ieškoti šeimai prieglaudos kur nors Šveicarijos pasienyje, kur anksčiau jau buvo nuvažiavę keli giminės. Jauniems vyrams išvažiuoti tuo traukiniu vokiečiai nedavė leidimų. Danutė, nenorėdama palikti vyro, nepasinaudojo tuo tremtinių ešalonu; jos Motina nutarė nepalikti dukters ir žento dideliame pavojuje vienu ir pasiliko su jais. Užėjus tą naktį Dresdeno baltajam bombardavimui, veik per stebuklą jie visi liko gyvi. Tėvui išvažiuojant pabėgėlių traukiniu, su didžiausiais sunkumais trumpam buvo atvažiavusi Berlyne įstrigusi vidurinė sesuo. Pabėgėlių bangoms Vokietijos sostinę užplūdus, dideliame sumaištyje jai pavyko gauti visai šeimai leidimus ir geležinkelio bilietus kelionei į Vakarų. Stasiui išėjus dirbti naktinėm pamainon, Danutė atvažiavo aplankyti atvykusios se-

sers ir Motinos, gyvenančios pensijone vilų rajone, esančiam netoli Dresdeno geležinkelio stoties. Bevaikarojant ir besitariant, kada ir kaip geriausia bus išvažiuoti iš supamo miesto, prasidėjo didysis dviejų bangų Dresdeno bombardavimas. Trys karštai besimeldžiančios moterys su grupe vokiečių išgyveno tą klaidingą naktį neapsaugotame vilos pusrūsyje. Prisiūngus prie jų netoli gyvenusiam inž. Broniui Banaičiui, kurio šeima jau buvo išvykusi anksčiau minėtu traukiniu, joms pavyko per liepsnas prasimušti į rytinį Dresdeno priemiestį ir po 2 dienų pėsčiomis pasiekti stotelę, iš kurios tebeėjo į Vakarų pergrūsti traukiniai. Palikusios visą pabėgėlių turtą degančioje viloje, moterys tesinešė tik mažus ryšulėlius: Motina truputį maisto, sesuo keletą sugriebtų drabužių, Danutė savo diplomus ir kelias šokėjos fotografijas, su kuriomis niekada nesiskyrė, o inž. Banaitis savo brolio kompozitoriaus kūrinių rankraščius. Turint bilietus, į traukinį be begažo šiaip taip pavyko įsisprausti. Buvo vargo su Danute, kuri vis blaškėsi, kartodama, kad turi grįžti į degančius Dresdeno griuvėsius ieškoti savo vyro. Ją reikėjo jėga laikyti, įtikinėjant, kad jei Stasys liko gyvas, juodu susiras per Vakaruose esančius gimines. Susirado juodu netrukus sveiki ir gyvi vakarų Vokietijoje. Namas, kuriame jie Dresdene, buvo nupūstas taip vadinamo "Volltreffer" — tiesioginiai pataikusios sprogstamosios bombos. Jame žuvo visi Danutės kostiumai, būtinybė šokėjai, kurių pokario metais nebebuvo galima atstatyti. Stasys, būdamas bombardavimo naktį darbovietėje, išsigelbėjo drauge su savo viola, su kuria Vokietijoje niekada nesiskyrė. Greitai atėjusią karą pabaigą Gabriolavičiai išgyveno su Danutės tėvais mažame švabų kaimelyje Lonsee bei Ulm. Po karo juodu prisiglaudė Dillingen am Donau